

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТА РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ»
(для студентів 4 курсу денної форми навчання напряму
6.140101 «Готельно-ресторанна справа»)

.

Програма навчальної дисципліни і робоча програма з дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність» (для студентів 4 курсу денної форми навчання напрямку підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: І. А. Островський. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 22 с.

Укладач: І. А. Островський

Рецензент: доц., к.е.н. Н. В. Можайкіна

Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу

Рекомендовано кафедрою економічної теорії (протокол №9 від 17.05.2011 р.)

© І. А. Островський, ХНАМГ, 2011

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	6
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги	7
1.4. Рекомендована основна навчальна література	8
1.5. Анотації програми навчальної дисципліни	8
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	9
2.1. Структура навчальної дисципліни й розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи.....	9
2.2. Зміст дисципліни.....	9
2.3. Засоби контролю та структура залікового кредиту.....	16
2.4. Інформаційно-методичне забезпечення	20

ВСТУП

Зовнішньоекономічна діяльність (далі ЗЕД) є важливою складовою господарської діяльності переважної більшості економічних суб'єктів в Україні. Тому теоретичні основи взаємовідносин національних та іноземних господарських одиниць набувають все більшої актуальності. Крім того, підставою здійснення найбільш ефективних зовнішньоекономічних стратегій має бути попередній фундамент з фундаментальних і спеціальних навчальних дисциплін. Це обумовлює вивчення окремого навчального предмету «Зовнішньоекономічна діяльність».

Курс «Зовнішньоекономічна діяльність» є таким, що обирають студенти за напрямом 6.140101 - „Готельно-ресторанна справа”. Участь нашої держави в Болонському процесі обумовлює впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу, що є нашим національним варіантом ECTS. 16 навчальних тем згруповані у 2 змістових модуля з відповідним поточним і підсумковим контролем.

Програма навчальної дисципліни складена на основі:

- Галузевого стандарту вищої освіти: ОКХ галузі знань 1401 «Сфера обслуговування» напряму підготовки 6. 140101 «Готельно-ресторанна справа», 2007 р.
- Галузевого стандарту вищої освіти: ОПП галузі знань 1401 «Сфера обслуговування» напряму підготовки 6. 140101 «Готельно-ресторанна справа», 2007 р.
- СВО ХНАМГ: Робочий навчальний план підготовки бакалаврів за напрямом –
- 6. 140101 «Готельно-ресторанна справа», 2008 р.

Програма ухвалена кафедрою економічної теорії ХНАМГ (протокол №9 від 17.05.2011 р.) та Вченою радою факультету економіки та підприємництва (протокол №9 від 31.05.2011).

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

1.1.1. Мета та завдання вивчення дисципліни.

Метою вивчення дисципліни є засвоєння теоретичних основ зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД), набуття системних знань і навичок щодо забезпечення економічної ефективності ЗЕД у різних сферах діяльності.

Основними завданнями, що мають бути вирішені в процесі викладання дисципліни, є усвідомлення:

- специфіки механізму функціонування зовнішньоекономічної діяльності в Україні на сучасному етапі;
- нормативної бази щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств;
- методів оцінки тенденцій, суперечностей та доцільності діяльності у визначенні головних напрямків зовнішньоекономічної діяльності для підприємств різних форм власності, що є суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності;
- специфіки запровадження різних форм виходу на зовнішні ринки;
- основних процедур щодо укладання зовнішньоекономічних контрактів;
- методів і способів визначення ефективності укладених угод і зовнішньоекономічної діяльності підприємства в цілому.

1.1.2. Предметом вивчення дисципліни є сукупність господарських, економічних, правових, фінансових відносин у сфері економічної діяльності між підприємствами України – суб'єктами ЗЕД та іноземними фірмами як на території України, так і за її межами.

1.1.3. Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки бакалаврів

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
1) правознавство;	1) правове регулювання туристської діяльності;
2) економічна теорія;	2) діяльність туристської самодіяльної організації;
3) статистика;	3) основи наукових досліджень.
4) економіка підприємства	

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль: Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД)

ЗМ 1. Теоретичні основи ЗЕД

- 1.1. Зовнішньоекономічна діяльність суб'єктів ринкових відносин.
- 1.2. Регулювання ЗЕД.
- 1.3. Митне регулювання.
- 1.4. Валютне регулювання.

ЗМ 2. Особливості ЗЕД підприємства

- 2.1. Форми виходу підприємств на зовнішній ринок.
- 2.2. Форми зустрічної торгівлі.
- 2.3. Експортно-імпортні операції та порядок їх укладання.
- 2.4. Посередницькі операції на зовнішніх ринках
- 2.5. Орендні операції в ЗЕД.
- 2.6. Організація та техніка підготовки, укладання і виконання зовнішньоекономічних контрактів.
- 2.7. Структура і зміст міжнародних контрактів купівлі-продажу.
- 2.8. Ціна товару, валютні та фінансові умови контрактів, умови платежу, форми розрахунків.
- 2.9. Організація і функціонування підприємств з іноземним капіталом.
- 2.10. Організація та технологія міжнародних перевезень.
- 2.11. Маркетингові дослідження зовнішнього ринку при здійсненні експортно-імпортних операцій.
- 2.12. Економічна ефективність ЗЕД.

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння та знання (за рівнями сформованості)	Сфери діяльності (виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова)	Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська, технічна, інші)
Репродуктивний рівень: Ураховувати специфіку механізму функціонування зовнішньоекономічної діяльності в Україні на сучасному етапі; нормативну базу щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств	Виробнича	Аналітична
Алгоритмічний рівень: Застосовувати методи оцінки тенденцій, суперечностей та доцільності діяльності у визначенні головних напрямків зовнішньоекономічної діяльності для підприємств різних форм власності, що є суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності; враховувати специфіку запровадження різних форм виходу на зовнішні ринки Здійснювати процедури щодо укладання зовнішньоекономічних контрактів; методи та способи визначення ефективності укладених угод та зовнішньоекономічної діяльності підприємства в цілому	Виробнича	Аналітична
Евристичний рівень: За результатами аналізу законодавчих та нормативних актів України, за допомогою зіставлення та порівняння приймати професійні рішення, адекватні державній економічній політиці; використовувати основні положення міжнародних угод, до яких приєдналася Україна; розраховувати показники ефективності зовнішньої торгівлі та інвестування	Виробнича	Аналітична

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Дідківський М.І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навч. посібник – К.: Знання, 2006. – 462 с.
2. Зовнішньоекономічна діяльність: Навч. посібник. За ред. І.І. Дахна. – К.: Центр навч. літ-ри, 2006. – 360 с.
3. Прокушев Е.Ф. Внешнеэкономическая деятельность: Уч. пособие. – 5-е изд., перераб. и доп. – М.: Издательско-торговая корпорация „Дашков и К^о”, 2004. – 307 с.
4. Трусов О., Рудяк Ю., Голубенко В. Довідник ЗЕДівця. – Харків: Фактор, 2008. - 656 с.
5. Конспект лекцій з дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність» для студентів 4 курсу денної форм навчання спеціальностей 6.050400 «Туризм», «Готельне господарство». Авт. Данильченко Є.П., Островський І.А., Шекшуєв О.А. – Харків: ХНАМГ, 2009. – 124 с.

1.5. Анотації програми навчальної дисципліни

Анотації програми навчальної дисципліни

Мета: засвоєння теоретичних основ зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД), набуття системних знань і навичок щодо забезпечення економічної ефективності ЗЕД у різних сферах діяльності.

Предмет: сукупність господарських, економічних, правових, фінансових відносин у сфері економічної діяльності між підприємствами України – суб'єктами ЗЕД та іноземними фірмами як на території України, так і за її межами.

Зміст: теоретичні основи ЗЕД; особливості ЗЕД підприємства.

Аннотация программы учебной дисциплины

Цель: усвоение теоретических основ внешнеэкономической деятельности; приобретение системных знаний и навыков по обеспечению экономической эффективности ВЭД в разных сферах деятельности.

Предмет: совокупность хозяйственных, экономических, правовых, финансовых отношений в сфере экономической деятельности между предприятиями Украины – субъектами ВЭД и иностранными фирмами, как на территории Украины, так и за её пределами.

Содержание: теоретические основы ВЭД; особенности ВЭД предприятия.

Abstract of the discipline program

Purpose: set of economic, economic, legal, financial relations in sphere of economic activities between the enterprises of Ukraine - subjects of foreign trade activities and foreign firms as in territory of Ukraine, and and behind its limits.

Subject: mastering of theoretical bases of foreign trade activities; purchase of system knowledge and skills on maintenance of economic efficiency of foreign trade activities in different fields of activity.

Contents: theoretical bases of foreign trade activities; features of foreign trade activities of the enterprise.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни й розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи

2.1.1. Структура навчальної дисципліни

Призначення: підготовка бакалавра	Напрям, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів , відповідно ECTS – 2,0 Модулів – 1 Змістових модулів – 2 Загальна кількість годин – 72	Напрям підготовки – 6.140101 Готельно-ресторанна справа (ГРС) Освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр	За вибором студента Рік підготовки – четвертий Семестр – сьомий Аудиторні заняття: Лекції – 13 Практичні – 13 Самостійна робота – 46 Від підсумкового контролю – залік
Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять і самостійної роботи становить 36% до 64%		

2.1.2. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи

(за робочими навчальними планами денної форми навчання)

Спеціальність, спеціалізація (шифр, аббревіатура)	Всього, кредит/ годин	Семестр (и)	Години								Екзамен (семестр)	Заліки (семестр)
			Аудиторні	у тому числі			Самостійна робота	у тому числі				
				Лекції	Практичні, семінари	Лабораторні		Контр.роб	КП/КР	РГР		
6.140101 ГРС	2,0/ 72	7	26	13	13	-	46	-	-	-	-	7

2.2. Зміст дисципліни

2.2.1. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль: Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) (2,0/72)

ЗМ 1. Теоретичні основи ЗЕД (1,0/36)

1.1. Зовнішньоекономічна діяльність суб'єктів ринкових відносин.

Сутність і фактори розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Зовнішньоекономічний комплекс держави. Суб'єкти та основні форми ЗЕД. Основні теорії ЗЕД. Особливості ЗЕД в Україні.

1.2. Регулювання ЗЕД.

Сутність і основні суб'єкти регулювання ЗЕД. Інструменти регулювання на мікрорівні. Інструменти макроекономічного регулювання. Міжнародні інститути зовнішньоекономічного регулювання.

1.3. Митне регулювання.

Митне регулювання і його сучасна специфіка. Сутність і форми нетарифного регулювання. Сутність і форми тарифного регулювання. Мито і його види. Особливості митного регулювання в Україні.

1.4. Валютне регулювання.

Валютні ринки й валютні курси. Основні валютні операції в сучасній ЗЕД. Особливості та інструменти регулювання валютних ринків. Проблеми валютного регулювання в Україні.

ЗМ 2. Особливості ЗЕД підприємства

(1,0/36)

2.1. Форми виходу підприємств на зовнішній ринок.

Правові передумови ЗЕД підприємств. Головні форми зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Класифікація зовнішньоторговельних операцій.

2.2. Форми зустрічної торгівлі.

Сутність і суперечності товарообмінної (зустрічної) торгівлі. Бартерні операції. Зустрічні закупки у ЗЕД. Інші форми зустрічної торгівлі. Операції з давальницькою сировиною. Компенсаційні угоди. Операції на широкій компенсаційній основі. Постачання на комплектацію. Викуп застарілої продукції.

2.3. Експортно-імпортні операції та порядок їх укладання.

Етапи здійснення експортно-імпортної угоди. Експортні операції. Порядок здійснення реекспортних угод. Імпортні операції. Реімпорт та його специфіка.

Особливості зовнішньоторговельних операцій з окремими групами товарів.

2.4. Посередницькі операції на зовнішніх ринках.

Сутність і класифікація посередницьких операцій у ЗЕД. Угоди за договорами доручення, комісії, постачання. Консигнаційні угоди. Основні суб'єкти міжнародного торговельного посередництва.

2.5. Орендні операції в ЗЕД..

Сутність і особливості міжнародних орендних операцій. Короткострокова оренда – рентинг. Особливості хайрингу. Лізинг у міжнародній господарській практиці.

2.6. Організація та техніка підготовки, укладання і виконання зовнішньоекономічних контрактів.

Специфіка зовнішньоторговельної контрактної діяльності. Особливості вибору міжнародного ринку і контрагента угоди. Особливості здійснення ділових переговорів у ЗЕД.

2.7. Структура і зміст міжнародних контрактів купівлі-продажу.

Сутність і міжнародні правила укладання торгових контрактів. Основні статті типового договору міжнародної купівлі-продажу. Міжнародний арбітраж і вирішення зовнішньоторговельних суперечок.

2.8. Ціна товару, валютні та фінансові умови контрактів, умови платежу, форми розрахунків.

Особливості сучасної зовнішньоторговельної цінової стратегії фірми. Основні ціни зовнішньоторговельних контрактів. Цінові знижки. Базисні умови постачань «ІНКОТЕРМС». Основні умови, засоби та форми міжнародних розрахунків.

2.9. Організація і функціонування підприємств з іноземним капіталом.

Законодавство України про режим іноземного інвестування. Особливості функціонування підприємств з іноземними інвестиціями. Державне й міжнародне регулювання іноземного інвестування.

2.10. Організація та технологія міжнародних перевезень.

Класифікація міжнародних перевезень. Особливості договорів міжнародних перевезень. Перспективи України на ринку міжнародних перевезень.

2.11. Маркетингові дослідження зовнішнього ринку при здійсненні експортно-імпортних операцій.

Сутність, принципи й особливості міжнародного маркетингу. Просування товарів на зовнішньому ринку і функції відділу маркетингу зовнішньоторговельного підприємства.

2.12. Економічна ефективність ЗЕД.

Сутність і основні показники зовнішньоторговельної діяльності підприємства. Показники ефективності зовнішнього інвестування і кредитування. Інтегральні показники ефективності ЗЕД.

2.2.2. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., Пр.	Лаб.	СРС
Модуль: «Зовнішньоекономічна діяльність»	2,0 / 72	13	13	-	46
ЗМ 1. Теоретичні основи ЗЕД	1,0 / 36	5	5	-	26
ЗМ 2. Особливості ЗЕД підприємства	1,0 / 36	8	8	-	20

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних та практичних. Найбільш складні теоретичні питання винесено на розгляд і обговорення під час практичних занять. Також велике значення в процесі вивчення й закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі ці види занять розроблені відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

2.2.3. Лекційний курс (денне навчання)

Зміст	Кількість годин за напрямами (шифр, аббревіатура)
	6.140101 ГРС
ЗМ 1. Теоретичні основи ЗЕД	5
1.1. Зовнішньоекономічна діяльність суб'єктів ринкових відносин	0,5
1.2. Регулювання ЗЕД	0,5
1.3. Митне регулювання	2
1.4. Валютне регулювання	2
ЗМ 2. Особливості ЗЕД підприємства	8
2.1. Форми виходу підприємств на зовнішній ринок	0,5
2.2. Форми зустрічної торгівлі	0,5
2.3. Експортно-імпорتنі операції та порядок їх укладання	0,5
2.4. Посередницькі операції на зовнішніх ринках	0,5
2.5. Орендні операції в ЗЕД	0,5
2.6. Організація та техніка підготовки, укладання і виконання зовнішньоекономічних контрактів	0,5
2.7. Структура і зміст міжнародних контрактів купівлі-продажу	0,5
2.8. Ціна товару, валютні та фінансові умови контрактів, умови платежу, форми розрахунків	2
2.9. Організація і функціонування підприємств з іноземним капіталом	1
2.10. Організація та технологія міжнародних перевезень	0,5
2.11. Маркетингові дослідження зовнішнього ринку при здійсненні експортно-імпорتنих операцій	0,5
2.12. Економічна ефективність ЗЕД	0,5
Разом	13

2.2.4. Практичні (семінарські) заняття (денне навчання)

Зміст	Кількість годин за напрямками (шифр, аббревіатура)
	6.140101 ГРС
ЗМ 1. Теоретичні основи ЗЕД	5
1.1. Зовнішньоекономічна діяльність суб'єктів ринкових відносин	0,5
1.2. Регулювання ЗЕД	0,5
1.3. Митне регулювання	2
1.4. Валютне регулювання	2
ЗМ 2. Особливості ЗЕД підприємства	8
2.1. Форми виходу підприємств на зовнішній ринок	0,5
2.2. Форми зустрічної торгівлі	0,5
2.3. Експортно-імпортні операції та порядок їх укладання	0,5
2.4. Посередницькі операції на зовнішніх ринках	0,5
2.5. Орендні операції в ЗЕД	0,5
2.6. Організація та техніка підготовки, укладання і виконання зовнішньоекономічних контрактів	0,5
2.7. Структура і зміст міжнародних контрактів купівлі-продажу	0,5
2.8. Ціна товару, валютні та фінансові умови контрактів, умови платежу, форми розрахунків	2
2.9. Організація і функціонування підприємств з іноземним капіталом	1
2.10. Організація та технологія міжнародних перевезень	0,5
2.11. Маркетингові дослідження зовнішнього ринку при здійсненні експортно-імпортних операцій	0,5
2.12. Економічна ефективність ЗЕД	0,5
Разом	13

2.2.5. Самостійна навчальна робота студента

Самостійна навчальна робота розрахована на формування практичних навичок у роботі студентів зі спеціальною літературою, орієнтування їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем.

Форми самостійної роботи (за змістовими модулями)	Години	Форма звіту
1	2	3
ЗМ 1. Загальні основи економічного розвитку	26	
1. Огляд основної та додаткової літератури	5	Конспект
2. Вивчення понятійного апарату змістового модулю	2	Конспект
3. Самостійна підготовка питань: „Основні суб’єкти державного регулювання ЗЕД в Україні», «Порівняльний аналіз впливу мита, квот і субсидій на ринкову кон’юнктуру»	8	Конспект
4. Підготовка рефератів	9	Текст і презентація рефератів
5. Підготовка до поточного тестування	2	Відповіді у зошиті для практичних занять
ЗМ.2. Особливості ЗЕД підприємства	20	
1. Огляд основної та додаткової літератури	2	Конспект
2. Вивчення понятійного апарату змістового модулю	2	Конспект
3. Підготовка рефератів	6	Текст і презентація реферату
4. Самостійна підготовка питань: „Головні документи міжнародного торговельного права”, „Реклама, ярмарки та виставки в діяльності зовнішньоторговельного підприємства”, „Торгівля за допомогою торговельної біржі”, „Економічний ризик під час виконання зовнішньоекономічного лізингового договору”, „Урахування національної психології під час ділових переговорів з іноземними контрагентами”, „Контрактні ризики та міжнародна регламентація договірних гарантій”, „Валютні й кредитні ризики та засоби їх усунення”, „Офшорні зони і практики іноземного інвестування”, „Міжнародні організації, які регламентують міжнародні перевезення”, „Рентабельність зовнішньоторговельного підприємства”	8	Конспект
5. Розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань	1	Відповіді у зошиті для практичних занять
6. Підготовка до поточного тестування і заліку	1	Відповіді у зошиті для практичних занять
РАЗОМ	46	

2.3. Засоби контролю та структура залікового кредиту

2.3.1. Види та засоби контролю

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)		Розподіл балів, %
МОДУЛЬ: «Зовнішньоекономічна діяльність»		
Поточний контроль зі змістових модулів		
ЗМ 1.1	Тестування	40%
ЗМ 1.2	Тестування	60%
Всього за модулем		100%

2.3.2. Методи й критерії оцінювання знань

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовують такі форми та методи контролю і оцінювання знань:

- оцінювання роботи студента під час практичних занять;
- поточне тестування після вивчення кожного змістового модуля;
- складання заліку.

Оцінку знань студентів з дисципліни здійснюють відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу, що є українським варіантом ECTS. Ця система базується на здійсненні наскрізного поточного контролю на аудиторному занятті у відповідності до його форми (лекційної, практичної). Підсумковою оцінкою поточного контролю є складання балів за змістовими модулями, тобто реалізується принцип модульного обліку знань студентів.

Навчальним планом з дисципліни передбачено складання заліку. Для підсумкового оцінювання знань використовують двобальну національну шкалу («зараховано», «не зараховано») і стобальну шкалу оцінювання ECTS.

Порядок здійснення поточного оцінювання знань студентів

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і має метою перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни, відвідування занять;
- виконання завдань на практичних заняттях;
- виконання завдань поточного контролю.

Робота студентів на практичних заняттях оцінюється за 4-бальною системою і згідно з Методикою переведення показників успішності знань

студентів перекладається в систему оцінювання за шкалою ECTS. При оцінюванні виконання практичних завдань увага приділяється їх якості й самостійності.

Поточний модульний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом матеріалу лекційного модуля і вміння застосувати його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді письмового контролю (тестування). Поточний контроль проводиться у письмовій формі двічі по закінченню кожного зі змістових модулів після того, як розглянуто увесь теоретичний матеріал і проведені практичні завдання в межах кожного з двох змістових модулів.

Знання оцінюються за системою оцінювання за шкалою ECTS (тестові завдання).

Порядок і критерії оцінювання тестового контролю знань, навичок та вмінь студентів

Тестовий контроль знань, умінь і навичок студентів дозволяє ефективно й об'єктивно оцінювати успішність студентів. Критерії оцінювання тестових завдань залежать від їх типу.

Тестові завдання закритої форми

Тест-завдання закритої форми різняться за принципами побудови і відповідно мають і різні оцінювальні бали.

Прості альтернативні тест-завдання використовують для грубої перевірки правильності вибору або прийняття рішення у згорнутій формі й передбачають наявність двох варіантів організації відповіді типу „так - ні”; „правильно - неправильно” тощо. *Оцінюються 1 бал.*

Тест-завдання з простим множинним вибором за принципом класифікації використовують тоді, коли кількість можливих варіантів відповідей менше трьох, але відповідь більш складна, ніж відповідь типу „так-ні”. Їх доцільно використовувати під час перевірки умінь вільно орієнтуватися у групі схожих понять, явищ, процесів тощо. *Оцінюються в 1 бал.*

Тестові завдання з множинним вибором за принципом кумуляції, доцільно використовувати для перевірки повноти знань і умінь. Запитальна частина таких завдань в основному має порівняльний зміст: одна з декількох відповідей має бути найкращою, можливо правильною, найбільш правильною, найбільш повною, що частіше трапляється. У зв'язку з цим у запитальній частині завдань використовують вирази типу „як правило”, „звичайно”, „частіше за все” „головна причина”, „найбільш часто”, „найчастіше”. *Оцінюються в 2 бали.*

Тестові завдання з множинним вибором за принципом циклічності, використовуються для перевірки знань та умінь, якщо відповіді побудовані за принципом циклічності. *Оцінюються в 2 бали.*

Тестові завдання за принципом подвійної альтернативи передбачають, що після запитання, яке є незакінченим твердженням, фрагментом, ситуацією тощо,

подається п'ять (два, три,...) відповідей і серед них необхідно обрати одну найбільш правильну (найповнішу) відповідь. *Оцінюються в 2 бали.*

Тестові завдання на відповідність(на асоціативні зв'язки) дають можливість установити знання фактів, взаємозв'язків і знання термінології, позначень, методик тощо. *Оцінюються в 1 бал одна правильна відповідь.*

Тестові завдання на порівняння і протиставлення (на аналіз взаємозв'язку), рекомендуються для перевірки умінь виявляти розпізнавальні ознаки різних явищ, ситуацій тощо. Виконання таких завдань передбачає аналіз запропонованого матеріалу, його синтез та вміння зробити висновки. У разі аналізу запропонований для тестування матеріал поділяється на окремі частини і визначається їхні взаємовідносини; у разі синтезу – окремі частини або елементи запропонованого матеріалу поєднуються в одне ціле. *Оцінюються в 5 балів.*

Тестові завдання, побудовані за принципом запитань із множинними відповідями. Тестові завдання з множинними відповідями „правильно-неправильно” використовуються у ситуаціях, коли відповіді або рішення можуть бути тільки правильними або неправильними, не мають жодних відтінків і є категоричними. Крім того, досить часто на запропоновані запитання існує декілька правильних відповідей. У такому разі вважається, що тестується глибина знань, розуміння різних аспектів явищ, процесів тощо.

Завдання цього типу містять основу, до якої, як правило, пропонується чотири пронумеровані відповіді. Така основа може подаватися у формі твердження, фрагменту тексту, ілюстрації тощо. Відповіді повинні бути тільки правильними або тільки неправильними (на відміну від ТЗ з однією найбільш правильною відповіддю). В інструкції наведено правило вибору відповіді. *Оцінюються в 5 балів.*

Тестові завдання на визначення причинної залежності використовуються з метою перевірки розуміння певної причинної залежності між двома явищами. Запитання складається так, що кожне з двох тверджень, пов'язаних сполучником „тому, що”, є повним і чітко сформульованим реченням. При виконанні такого завдання спочатку необхідно визначити правильне чи неправильне кожне з двох тверджень окремо, а тільки потім, якщо обидва твердження правильні, визначити, правильна чи неправильна причинна залежність між ними. *Оцінюються такі тест завдання в 5 балів.*

Тест-задачі передбачають перевірку навиків практичного застосування теоретичних знань, уміння робити економічні висновки й прогнози щодо діяльності економічних суб'єктів у певних виробничих ситуаціях. *Оцінюються такі тест-завдання в 5 балів.*

Тестові завдання відкритого типу

Тестові завдання відкритого типу передбачають вільні відповіді. Вони не мають запропонованих варіантів відповідей і використовуються для виявлення знань термінів, визначень, понять тощо. За змістом тестові завдання відкритого

типу являють собою твердження з невідомою змінною. *Оцінюються – в 1 бал - одне правильно вставлене слово, позначення, показник тощо.*

Проведення підсумкового контролю

Для підсумкового оцінювання знань використовують двобальну національну шкалу («зараховано», «не зараховано») і стобальну шкалу оцінювання ECTS. Підсумок є сумою накопичених балів за двома поточними змістовими модулями.

При незгоді студента і його бажанні змінити накопичену суму балів здійснюються залік у письмовій формі за заліковими білетами, які містять два теоретичні питання і тести, або за підсумковим тестовим завданням, що дає можливість здійснити оцінювання знань студента з усієї дисципліни

Залікові відповіді за білетами оцінюються за 4-бальною системою за національною шкалою, тестові завдання – за 100-бальною системою оцінювання за шкалою ECTS. В обох випадках оцінки згідно з методикою переведення показників успішності знань студентів перекладаються у відповідну систему оцінювання.

Оцінювання знань за 4-бальною системою за національною шкалою:

Оцінку „відмінно” ставлять, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих і основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка „дуже добре”. Теоретичні запитання розкрито повністю на основі програмного і додаткового матеріалу. При виконанні практичного завдання студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка „добре”. Теоретичні запитання розкрито повністю, програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичне завдання виконано взагалі правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка „задовільно”. Теоретичні запитання розкрито повністю, проте при викладанні програмного матеріалу допущені незначні помилки. При виконанні практичних завдань без достатнього розуміння студент застосовує навчальний матеріал, припускає помилки.

Оцінка „задовільно (достатньо)”. Теоретичні питання розкрито неповністю, з суттєвими помилками. При виконанні практичного завдання студент припускається значної кількості помилок та зустрічається зі значними труднощами.

Оцінка „незадовільно”. Теоретичні питання нерозкриті. Студент не може виконати практичні завдання, виявляє здатність до викладення думки на елементарному рівні.

Оцінка „незадовільно”. Теоретичні питання нерозкриті. Студент не може виконати практичні завдання.

Шкала перерахування оцінок результатів навчання у різних системах оцінювання

% набраних балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою
більше 90 – 100 включно	Відмінно	A
більше 80 – 90 включно	Добре	B
більше 70 – 80 включно		C
більше 70 – 60 включно	Задовільно	D
більше 60 – 50 включно		E
більше 25 – 50 включно	Незадовільно з можливістю повторного складання	FX
від 0 до 25 включно	Незадовільно з обов’язковим повторним курсом	F

* З можливістю повторного складання

** З обов’язковим повторним курсом

2.4. Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ, де застосовується
1	2
1. Рекомендована основна навчальна література	
1. Дідківський М.І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навч. посібник – К.: Знання, 2006. – 462 с.	1 – 2
2. Зовнішньоекономічна діяльність: Навч. посібник. За ред. І.І. Дахна. – К.: Центр навч. літ-ри, 2006. – 360 с.	1 – 2
3. Прокушев Е.Ф. Внешнеэкономическая деятельность: Уч. пособие. – 5-е изд., перераб. и доп. – М.: Издательско-торговая корпорация „Дашков и К ^о ”, 2004. – 307 с.	1 – 2
4. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. – К.: КНЕУ, 2007. – 948 с.	1 – 2
2. Додаткові джерела	
1. Митний кодекс України. - К., 2002.	1 – 2
2. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991// Вісник Верховної Ради України. – 1991. - № 29.	1 – 2
3. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 // Галицькі контракти. – 1996. - № 20.	1 – 2
4. Про порядок здійснення розрахунків у іноземній валюті: Закон України від 23.09.1994. – К., 1994.	1 – 2
5. Гребельник О.П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 384 с.	1 – 2

Продовження табл.

1	2
6. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: Підручник для вузів / Багорова І.В., Редіна Н.І., Власюк В.Є., Гетьман О.О.; За ред. проф. І.В. Багрової. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 580 с.	1 – 2
7. Івасів Б.С. Міжнародні розрахунки: Підручник. – Тернопіль: Карт-бланш, 2007. – 223 с.	1 – 2
8. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Підручник / За ред. О.А. Кириченка. – К.: Знання, 2005. – 493 с.	1 – 2
9. Рум'янцев А.П., Рум'янцева Н.С. Зовнішньоекономічна діяльність: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.	1 – 2
10. Трусів О., Рудяк Ю., Голубенко В. Довідник ЗЕДівця. – Харків: Фактор, 2008. – 656 с.	1 – 2
11. Управління зовнішньоекономічною діяльністю: Навч. посібник / За ред. проф. А.І. Кредісова. – К.: ВІРА-Р, 2006. – 448 с	1 – 2
3. Методичне забезпечення	
1. Конспект лекцій з дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність» (для студентів 4 курсу денної форми навчання спеціальностей 6.050400 «Туризм», «Готельне господарство»). Авт. Данильченко Є.П., Островський І.А., Шекшуєв О.А. – Харків: ХНАМГ, 2009 – 124 с.	1 – 2
2. Методичні вказівки до семінарських занять та матеріали для організації самостійної роботи з дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність» (для студентів 4 курсу спеціальностей 6.050400 «Туризм», «Готельне господарство») / Укл. Островський І.А., Данильченко Є.П., Шекшуєв О.А., Чуприна О.О. - Харків: ХНАМГ, 2008. – 57 с.	1 – 2
4. Ресурси ІНТЕРНЕТ	
1. Державна комісія з цінних паперів і фондового ринку: http://www.ssmc.gov.ua	1 – 2
2. Державний комітет із статистики: http://www.ukrstat.gov.ua	1 – 2
3. Кабінет Міністрів України: http://www.kmu.gov.ua	1 – 2
4. Міністерство економіки: http://www.me.gov.ua	1 – 2
5. Міністерство фінансів: http://www.minfin.gov.ua	1 – 2
6. Національний банк України: http://www.bank.gov.ua	1 – 2
7. Світовий банк: http://www.worldbank.org.ru	1 – 2
8. Цифровий репозиторій ХНАМГ: http://eprints.kname.edu.ua	1 – 2

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма навчальної дисципліни та
робоча програма навчальної дисципліни **«Зовнішньоекономічна діяльність»**
(для студентів 4 курсу денної форми навчання напряму підготовки
6.140101 «Готельно-ресторанна справа»)

Укладач: **ОСТРОВСЬКИЙ** Ігор Анатолійович

В авторській редакції

Комп'ютерне верстання: *Н. Ю. Гаврилiна*

План 2011, поз. 339 Р

Підп. до друку 20.06.2011 р.

Формат 60x84/16

Друк на ризографі

Ум. друк. арк. 1,2

Тираж 10 пр.

Зам. № 7238

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК №4064 від 12.05.2011 р.